

ICALT LESOBSERVATIEFORMULIER
voor het evalueren van het pedagogisch didactisch handelen van leraren
(versie 3.0)

Informatie over de school	
Schoolnaam	
BRIN-nummer (00XX)	
Vestigingsnaam	
Vestigingsnummer (00XX00)	
Informatie over de docent en de klas waarin geobserveerd wordt	
Datum observatie (dd-mm-jjjj)	..... - ..... - .....
Naam en geslacht docent	☐ Man ☐ Vrouw
Vak	
Tijdstip observatie	☐ begin van de ochtend (voor 10 uur) ☐ begin van de middag (12-14 uur) ☐ einde van de ochtend (10-12 uur) ☐ einde van de middag (na 14 uur)
Naam klas en leerjaar	Klas: _____ Leerjaar: _____
Combinatieklas	☐ ja ☐ nee <i>(in volgende vraag alleen het laagste opleidingsniveau invullen)</i>
Laagste opleidingsniveau in de klas	☐ bao ☐ PrO ☐ bb ☐ kb ☐ gl ☐ tl ☐ havo ☐ vwo ☐ mbo
Hoogste opleidingsniveau in de klas	☐ bao ☐ PrO ☐ bb ☐ kb ☐ gl ☐ tl ☐ havo ☐ vwo ☐ mbo
Aantal leerlingen in de klas tijdens de observatie	..... <i>(waarvan ..... met LWOO/rugzakje)</i>
Is er tijdens de les een tweede persoon aanwezig persoon die onderwijskundige taken uitvoert	☐ ja ☐ nee <i>(sla de volgende vraag over)</i>
Welk deel van de les is deze persoon aanwezig	☐ 0-25 % van de les ☐ 50-75 % van de les ☐ 25-50 % van de les ☐ 75-100% van de les
Welke van de volgende beschrijvingen past bij het prestatieniveau van de leerlingen binnen deze klas	☐ de meerderheid van de leerlingen presteert hoog ☐ de meerderheid van de leerlingen presteert gemiddeld ☐ de meerderheid van de leerlingen presteert laag ☐ in deze klas zijn de prestaties ongeveer gelijk verdeeld
Kies de beschrijving die de sociaaleconomische status (SES) van de leerlingen in deze klas het beste weergeeft	☐ de meerderheid heeft een hoge SES ☐ de meerderheid heeft een gemiddelde SES ☐ de meerderheid heeft een lage SES ☐ in deze klas is de SES ongeveer gelijk verdeeld
Informatie over de observator	
Naam en geslacht observator	☐ Man ☐ Vrouw
Heeft u de ICALT observatie training gevolgd?	☐ ja ☐ nee
Heeft u een lesbevoegdheid?	☐ ja ☐ nee <i>(sla de volgende vraag over)</i>
Betreft dit een bevoegdheid in het geobserveerde vak?	☐ ja ☐ nee
Aantal ervaringsjaren als docent in het VO <i>(excl. periodes van ziekte, andere functies, etc)</i>	☐ minder dan 3 jaar ☐ 6 tot 15 jaar ☐ 3 tot 5 jaar ☐ meer dan 15 jaar
Bent u werkzaam op deze school?	☐ ja ☐ nee
Heeft u een leidinggevende functie? <i>(rector, conrector, teamleider)</i>	☐ ja ☐ nee
Heeft u een coachende functie? <i>(schoolopleider, coach, vakcoach)</i>	☐ ja ☐ nee

NOTITIES VOOR EIGEN GEBRUIK

<p>Veilig en stimulerend leerklimaat</p>	<p>Efficiënte lesorganisatie</p>
<p>Duidelijke en gestructureerde instructie</p>	<p>Intensieve en activerende les</p>
<p>Afstemmen op verschillen</p>	<p>Leerstrategieën aanleren</p>
<p>Overige opmerkingen:</p>	
<p>Opmerking voor onderzoekers:</p>	

Niveau Omcirkel s.v.p. het gewenste antwoord: 1 = overwegend zwak 3 = meer sterk dan zwak
2 = meer zwak dan sterk 4 = overwegend sterk

Gezien Omcirkel s.v.p. het gewenste antwoord: 0 = nee, dat heb ik niet waargenomen
1 = ja, dat heb ik waargenomen

Indicator: De leraar ...	Niveau	Voorbeelden van goede praktijk: De leraar ...	Gezien		
Veilig en stimulerend leerklimaat	1	...toont in gedrag en taalgebruik respect voor leerlingen	0 1		
	2	...zorgt voor een ontspannen sfeer	...laat leerlingen uitspreken	0 1	
			...luistert naar wat leerlingen te zeggen hebben	0 1	
			...maakt geen rolbevestigende opmerkingen	0 1	
			...spreekt de leerlingen op een positieve manier aan	0 1	
	3	...ondersteunt het zelfvertrouwen van leerlingen	...reageert met humor en stimuleert humor	0 1	
			...accepteert dat leerlingen fouten maken	0 1	
			...straalt warmte en empathie uit naar alle leerlingen in de klas	0 1	
			...koppelt op een positieve wijze terug op vragen/ opmerkingen van leerlingen	0 1	
	4	...zorgt voor wederzijds respect	...geeft leerlingen complimenten over hun werk	0 1	
			...honoreert de bijdragen van leerlingen	0 1	
			...stimuleert leerlingen naar elkaar te luisteren	0 1	
			...treedt op wanneer er om leerlingen wordt gelachen	0 1	
	Efficiënte lesorganisatie	5	...zorgt voor een ordelijk verloop van de les	...houdt rekening met (culturele) verschillen en eigenaardigheden	0 1
				...bevordert de onderlinge solidariteit onder leerlingen	0 1
				...bevordert dat leerlingen activiteiten als groepsgebeurtenis ervaren	0 1
0 1					
6		...gaat tijdens de verwerking na of leerlingen de opdrachten op een juiste manier uitvoeren	Het in- en uitgaan van de klas verloopt ordelijk	0 1	
			...treedt tijdig en passend op bij ordeverstoringen	0 1	
			...waakt over afgesproken omgangsvormen en regels	0 1	
			...zorgt dat alle leerlingen tot het eind van de les betrokken zijn bij de leeractiviteiten	0 1	
			...zorgt dat leerlingen weten wat ze moeten doen als ze hulp nodig hebben bij hun werk en wanneer ze hulp kunnen vragen	0 1	
			...zorgt dat leerlingen weten wat ze moeten doen als ze hun werk klaar hebben	0 1	
			...controleert of leerlingen hebben begrepen wat ze moeten doen	0 1	
			...geeft feedback op het sociaal functioneren bij de uitgevoerde taak	0 1	
7		...zorgt voor een doelmatig klassenmanagement	...maakt duidelijk welke materialen kunnen worden gebruikt	0 1	
			De lesmaterialen liggen klaar	0 1	
8		...gebruikt de leertijd efficiënt	De lesmaterialen zijn afgestemd op het niveau en ontwikkeling van leerlingen	0 1	
			... begint de les op tijd	0 1	
Duidelijke en gestructureerde instructie	9	...geeft duidelijke uitleg van de leerstof	...laat geen tijd verloren gaan aan begin, tijdens of het einde van de les	0 1	
			...laat geen 'dode' momenten ontstaan	0 1	
			...laat de leerlingen niet wachten	0 1	
			0 1		
	10	...geeft feedback aan de leerlingen	...activeert de voorkennis van de leerlingen	0 1	
			...legt uit in opeenvolgende stappen	0 1	
			...stelt vragen die door leerlingen worden begrepen	0 1	
			...vat van tijd tot tijd de leerstof samen	0 1	
	11	...betreft alle leerlingen bij de les	...maakt helder of een antwoord goed is of niet	0 1	
			...maakt helder waarom een antwoord goed is of niet	0 1	
			...geeft feedback op de wijze waarop leerlingen tot hun antwoord komen	0 1	
			...geeft opdrachten die leerlingen aanzetten tot actieve deelname	0 1	
	12	...gaat tijdens de instructie na of leerlingen de leerstof hebben begrepen	...stelt vragen die aanzetten tot nadenken	0 1	
			...zorgt ervoor dat leerlingen goed luisteren en/of doorwerken	0 1	
			...wacht na een vraag voldoende lang om leerlingen te laten nadenken	0 1	
			...geeft ook leerlingen de beurt die niet hun hand opsteken	0 1	
13	...bevordert dat leerlingen hun best doen	...stelt vragen die tot nadenken stemmen	0 1		
		...controleert regelmatig of leerlingen begrijpen waar de les over gaat	0 1		
14	...geeft goed gestructureerd les	...prijst leerlingen die hun best doen	0 1		
		...maakt duidelijk dat alle leerlingen hun best moeten doen	0 1		
		...uit positieve verwachtingen over wat leerlingen gaan doen	0 1		
		De les is duidelijk opgebouwd in onderdelen met duidelijke overgangen	0 1		
15	...geeft duidelijke uitleg van het gebruik van didactische hulpmiddelen en opdrachten	De les bevat een logische opbouw van eenvoudig naar complex	0 1		
		De opdrachten hangen samen met wat tijdens de instructie is aangeboden	0 1		
		De les heeft een goede afwisseling van instructie, begeleid oefenen, verwerking en dergelijke	0 1		
		...zorgt dat elke leerling weet wat hij/zij moet doen	0 1		
		...maakt de samenhang duidelijk tussen de lesdoelen en de opdrachten	0 1		
		...zegt welke materialen en hulpmiddelen gebruikt kunnen worden	0 1		

Indicator: De leraar ...	Niveau	Voorbeelden van goede praktijk: De leraar ...	Gezien			
Intensieve en activerende les	16	...hanteert werkvormen die leerlingen activeren	1 2 3 4	<i>...maakt gebruik van gespreks- en discussievormen</i> <i>...zorgt voor geleide (in)oefening</i> <i>...laat leerlingen in groepen werken</i> <i>...maakt gebruik van ICT</i> <i>...gebruikt een variëteit aan instructiestrategieën</i> <i>...varieert opdrachten</i> <i>...varieert lesmaterialen</i> <i>...gebruikt in de les materialen en voorbeelden uit het dagelijks leven</i> <i>...stelt veel vragen</i>	0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1	
	17	...stimuleert het zelfvertrouwen van zwakke leerlingen	1 2 3 4	<i>...geeft op een positieve wijze feedback op vragen van zwakke leerlingen</i> <i>...uit bij zwakke leerlingen positieve verwachtingen over wat ze gaan doen</i> <i>...geeft zwakke leerlingen complimenten over hun werk</i> <i>...honoreert de bijdragen van zwakke leerlingen</i>	0 1 0 1 0 1 0 1	
	18	...stimuleert leerlingen om over oplossingen na te denken	1 2 3 4	<i>...geeft de leerlingen aanwijzingen voor de oplossing</i> <i>...leert de leerlingen oplossings- en zoekstrategieën aan</i> <i>...leert leerlingen bronnen te raadplegen</i> <i>...biedt leerlingen checklists voor het oplossen van problemen</i>	0 1 0 1 0 1 0 1	
	19	...stelt vragen die leerlingen tot denken aanzetten	1 2 3 4	<i>...wacht lang genoeg om alle leerlingen de kans te geven een antwoord te geven</i> <i>...moedigt leerlingen aan, elkaar vragen te stellen en dingen uit te leggen</i> <i>...vraagt leerlingen de verschillende stappen van hun strategie uit te leggen</i> <i>...checkt regelmatig of de uitleg begrepen is</i> <i>...stelt vragen die leerlingen aan het denken zetten en feedback uitlokken</i> <i>...controleert regelmatig of leerlingen begrijpen waar de les over gaat</i>	0 1 0 1 0 1 0 1 0 1 0 1	
	20	...laat leerlingen hardop denken	1 2 3 4	<i>...geeft leerlingen de gelegenheid hardop oplossingen te bedenken</i> <i>...vraagt leerlingen oplossingen te verbaliseren</i>	0 1 0 1	
	21	...zorgt voor interactieve instructie	1 2 3 4	<i>...bevordert de onderlinge interactie tussen leerlingen</i> <i>...bevordert de interactie tussen de leraar en de leerlingen</i>	0 1 0 1	
	22	...verduidelijkt bij de aanvang van de les de lesdoelen	1 2 3 4	<i>...informeert de leerlingen bij de aanvang van de les over de lesdoelen</i> <i>...maakt duidelijk wat het doel van de opdrachten is en maakt duidelijk wat de leerlingen ervan zullen leren</i>	0 1 0 1	
	Afstemmen op verschillen	23	...gaat na of de lesdoelen werden bereikt	1 2 3 4	<i>...gaat na of de doelen van de les zijn bereikt</i> <i>...gaat na wat de prestaties van de leerlingen zijn</i>	0 1 0 1
		24	...biedt zwakke leerlingen extra leer- en instructietijd	1 2 3 4	<i>...geeft zwakke leerlingen extra leertijd</i> <i>...geeft zwakke leerlingen extra instructietijd</i> <i>...geeft zwakke leerlingen extra oefeningen</i> <i>...geeft zwakke leerlingen 'voor'- of 'na'-instructie</i>	0 1 0 1 0 1 0 1
		25	...stemt de instructie af op relevante verschillen tussen leerlingen	1 2 3 4	<i>...zet leerlingen die minder instructie nodig hebben (alvast) aan het werk</i> <i>...geeft aanvullende instructie aan groepjes of individuele leerlingen</i> <i>...richt zich niet alleen op de middenmoot</i>	0 1 0 1 0 1
		26	...stemt de verwerking van de leerstof af op relevante verschillen tussen leerlingen	1 2 3 4	<i>...maakt tussen leerlingen verschil in de omvang van opdrachten</i> <i>...geeft niet alle leerlingen dezelfde tijd voor de opdracht</i> <i>...laat sommige leerlingen gebruik maken van hulpmaterialen</i>	0 1 0 1 0 1
		Leerstrategieën aanleren	27	...leert leerlingen hoe zij complexe problemen kunnen vereenvoudigen	1 2 3 4	<i>...leert leerlingen problemen te vereenvoudigen</i> <i>...leert leerlingen hoe complexe problemen terug te brengen naar eenvoudige problemen</i> <i>...leert leerlingen complexe problemen te ordenen</i>
	28		...stimuleert het gebruik van controle activiteiten	1 2 3 4	<i>...geeft aandacht aan anticiperend lezen</i> <i>...laat oplossingen relateren aan de context van het probleem</i> <i>...stimuleert het gebruik van alternatieve oplossingen</i>	0 1 0 1 0 1
	29		...leert leerlingen oplossingen te checken	1 2 3 4	<i>...leert leerlingen uitkomsten te schatten</i> <i>...leert leerlingen uitkomsten te voorspellen</i> <i>...leert leerlingen uitkomsten te relateren aan de praktische context</i>	0 1 0 1 0 1
	30		...bevordert het toepassen van het geleerde	1 2 3 4	<i>... bevordert het bewust toepassen van het geleerde in andere leergebieden</i> <i>...vertelt leerlingen hoe oplossingen in andere situaties gebruikt kunnen worden</i> <i>...relateert problemen aan eerder opgeloste problemen</i>	0 1 0 1 0 1
	31		...moedigt kritisch denken van leerlingen aan	1 2 3 4	<i>...vraagt leerlingen redenen te geven voor het optreden van gebeurtenissen</i> <i>...vraagt leerlingen naar hun mening</i> <i>...vraagt leerlingen na te denken over gegeven oplossingen of antwoorden</i> <i>...vraagt leerlingen eigen voorbeelden te geven</i>	0 1 0 1 0 1 0 1
	32		...vraagt leerlingen na te denken over strategieën bij de aanpak	1 2 3 4	<i>...vraagt leerlingen de stappen van de gebruikte strategie uit te leggen</i> <i>...geeft expliciet uitleg van mogelijke (oplossings-) strategieën</i> <i>...vraagt leerlingen voor- en nadelen van strategieën uit te leggen</i>	0 1 0 1 0 1
	Betrokkenheid van leerlingen		Indicator: De leerlingen ...	Niveau	Voorbeelden van goede praktijk: Leerlingen ...	Gezien
		33	...zijn betrokken bij de les	1 2 3 4	<i>...letten op tijdens de instructie</i> <i>...nemen actief deel aan leergesprekken en discussies</i> <i>...stellen vragen</i>	0 1 0 1 0 1
		34	...tonen zich geïnteresseerd	1 2 3 4	<i>...luisteren actief bij de instructie</i> <i>...vragen geïnteresseerd door</i>	0 1 0 1
		35	...zijn actief op leren gericht	1 2 3 4	<i>...vragen dieper door</i> <i>...geven blijk van verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces</i> <i>...werken zelfstandig</i> <i>...nemen zelf initiatieven</i> <i>...gebruiken hun tijd efficiënt</i>	0 1 0 1 0 1 0 1 0 1